

Załącznik nr 1

UCHWAŁY NR XXXI/318/2021
RADY GMINY CZARNY DUNAJEC
z dnia 10 maja 2021

**PROGRAM WSPIERANIA
RODZINY W GMINIE
CZARNY DUNAJEC
NA LATA 2021-2023**

Spis treści

I. Wprowadzenie	3
II. Podstawy prawne opracowania Programu	6
III. Podstawa prawna działań zawartych w Programie	7
IV. Diagnoza problemów społecznych	7
V. Adresaci Programu:	12
VI. Cel Programu:	12
VII. Zasoby instytucjonalne i społeczne Gminy Czarny Dunajec w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną	14
VIII. Działania programu	16
IX. Źródła finansowania:.....	17
X. Monitoring i ewaluacja:.....	18

I. Wprowadzenie

Podstawowym i pierwszym środowiskiem wychowawczym dziecka jest rodzina. M. Ziemska określa ją jako: „małą naturalną grupę społeczną, w której centralnymi rolami są role matki i ojca, stanowi całość względnie trwałą, podlegającą dynamicznym przekształceniom związanym głównie z biegiem życia jednostek wchodzących w jej skład; opiera się na zastanych tradycjach społecznych i rozwija własne tradycje”¹. Rodzinę cechują następujące kwestie: więź emocjonalna, więź formalna określająca wzajemne stosunki i obowiązki rodziców oraz dzieci, więź małżeńska, a także wspólnota materialna i mieszkaniowa oraz zespół pełnionych przez nią funkcji. Do najważniejszych z nich należą²: funkcja prokreacyjna, usługowa, opiekuńczo - zabezpieczająca, społeczno - socjalizacyjna, kulturowa, gospodarczo - ekonomiczna, emocjonalno - ekspresyjna, psychogeniczna, rekreacyjno - towarzyska, edukacyjna kontrolna.

Wymienione wyżej funkcje nie zawsze są wypełniane przez rodzinę. Przyczynami są wzrastające bezrobocie, spadek realnych płac, nasilająca się patologia społeczna, alkoholizm, narkomania, brak mieszkań - powodują dysfunkcjonalność rodziny, zwłaszcza w sferze ekonomiczno - bytowej, co ogranicza także realizację jej funkcji opiekuńczej i wychowawczej. W następstwie wizji bezrobocia, braku perspektyw życiowych i niedostatku materialnego pojawiają się trudności oraz zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny.

Na zaburzenia w funkcjonowaniu mogą wpływać także³: nieprawidłowa struktura rodziny (samotna matka, konkubinat, pólsierota); patogenne właściwości matek (np.: agresywna, lękowa, nadopiekuńcza, kompensująca przez dziecko swoje marzenia.); wadliwe oddziaływania wychowawcze: I stopień - ogólne prawidłowe, ale rodzice nie rozumieją, pewnych dziedzin rozwoju dziecka; II stopień - więź rozluźniona; III stopień - całkowita utrata więzi; błędy wychowawcze rodziców: liberalizm, nadopiekuńczość, rygoryzm, (autokratyzm), niekonsekwencja.

Podczas procesu wychowawczego rodzice przejawiają różne postawy wychowawcze, które nie zawsze są właściwe. M. Ziemska na podstawie swoich doświadczeń wyróżniła niepożądane postawy, które negatywnie wpływają na rozwój dzieci. Jest to m.in. postawa odtrącająca – rodzice nie akceptują swojego dziecka i eliminują go z życia rodzinnego.

¹ M. Ziemska, *Rodzina a osobowość*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1975, s.10

² Prokosz M.: *Diagnoza rodziny biologicznej w pracy z wychowankiem domu dziecka* [w:] Dziecko z zaburzeniami w rozwoju. Konteksty diagnostyczne i terapeutyczne, B. Cytowska, B. Winczura (red.) Wyd. Impuls, Kraków 2005, s. 287-297.

³ Spionek H.: *Zaburzenia rozwoju uczniów a niepowodzenia szkolne*, PWN, Warszawa 1984, s. 48-70.

Przeważnie nie zachodzą żadne relacje między rodzicem, a dzieckiem, występuje wyraźna dominacja ze strony rodzica oparta na nakazach i rozkazach względem dziecka. Kolejna jest postawa unikająca - dzieci przez rodziców są unikane, co konsekwencji prowadzi do ograniczenia wzajemnych kontaktów i braku zaangażowania w życie dziecka. Dziecku wychowanemu w takim środowisku brakuje doświadczeń i umiejętności niezbędnych w procesie przystosowania do życia w społeczeństwie. Postawa nadmiernie chroniąca - rodzice są nadopiekuńczy, kierują ich rozwojem i ograniczają samodzielność. Rodzice chcą, by tylko oni liczyli się w życiu dziecka i minimalizują ich kontakty z rówieśnikami. Natomiast postawa nadmiernie wymagająca, gdy rodzice stawiają za duże wymagania względem dzieci, którym nie są w stanie sprostać. Gdy dziecko nie poradzi sobie, wiąże się to z krytyką i gniewem ze strony rodziców⁴.

Rodzina dysfunkcyjna jest stworzona przez dysfunkcyjne małżeństwo i nie spełnia swych zadań względem dzieci. Rodziny te pozostają w opozycji do właściwości rodziny zdrowej. W takiej rodzinie na pierwszym miejscu zaspakajane są potrzeby rodziców a nie dzieci. Rodziny dysfunkcyjne:

- zaprzeczają swoim problemom. W ten sposób nigdy nie dochodzi do ich rozwiązania. W takich rodzinach zaprzeczają się także pięciu potencjałom człowieka: uczuciom, spostrzeżeniom, myślom, dążeniom i wyobrażeniom, brak w nich intymności,
 - są zakorzenione we wstydzie (dzieci często wstydzają się swojej rodziny),
 - mają utrwalone, zamrożone, sztywne role,
 - ich członkowie mają zaplątane granice pomiędzy sobą. Czują się tak, jak czują się inne osoby w rodzinie,
 - ich członkowie nie mogą zaspokoić swoich indywidualnych potrzeb. Są one odkładane, aby umożliwić zaspokojenie potrzeb systemu. Dlatego w takiej rodzinie prawie zawsze istnieje jakiś niewielki poziom złości i depresji,
 - system komunikacji polega na otwartym konflikcie albo na zgodzie na to, żeby nie było niezgody. Rzadko dochodzi tam do prawdziwego kontaktu,
 - indywidualne różnice są poświęcane dla potrzeb systemu. Jednostka istnieje dla rodziny.
- Taka rodzinę trudno jest opuścić,
- zasady są sztywne i nie zmieniają się. Takimi zasadami są na ogół kontrola, perfekcjonizm i oskarżanie,

⁴ D. Strzelczyk- Muszyńska, *Postawy rodzicielskie a kompetencje społeczne* [w:] T. Rostowska, A. Jarmołowska, *Rozwojowe i wychowawcze aspekty życia rodzinnego*, Difin, Warszawa 2010, s.286

- jawne tajemnice są częścią kłamstw, które trzymają rodzinę w zamrożonym stanie. Tajemnice te każdy zna i udaje, że o niczym nie wie,
- zaprzeczanie konfliktom i frustracji tworzy sytuacje, w której każdy chce osiągnąć swoje cele siłą woli. Daje to iluzję radzenia sobie z problemem.
- ich członkowie odrzucają granice własnej osoby dla podtrzymania systemu rodziny. Jest to równoznaczne z odrzuceniem własnej tożsamości⁵.

Każda rodzina dysfunkcyjna naraża dziecko na szereg negatywnych emocji. Niejednokrotnie dzieci w takich rodzinach odbierane są jako balast dla rodziców ograniczający ich swobodę. Wobec dzieci stosowane są surowe kary, nieadekwatne do stopnia przewinienia. O rodzinie dysfunkcyjnej mówimy w sytuacji, w której: 1. jedno bądź oboje rodziców uzależniło się od alkoholu; 2. występuje problemem wykorzystywania seksualnego czyli taka w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś w rodzinie; 3. jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszanie itp.) wobec członków rodziny; 4. jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny (przemoc fizyczna), 5. występuje przewlekła choroba, a osoba chora wini za swój stan zdrowia pozostałych członków rodziny i stawia siebie w centrum uwagi.

Podjęwając rozważania na temat roli rodziny w systemie profilaktyki, trzeba zdawać sobie sprawę z aktualnych zagrożeń, jak rozwój cywilizacji. Postawy wielu ludzi nacechowane są lękiem przed przyszłością, rozczarowaniem. Wiele małżeństw się rozpada. Rodzice są zapracowani, nie zwracają uwagi na potrzeby dziecka (głównie emocjonalne). Coraz bardziej widoczne są różnice pomiędzy bogatymi, a biednymi. Najbardziej przez ten stan rzeczy cierpią dzieci, które pozostawione „same sobie” podejmują działania dewiacyjne, które prowadzą do niedostosowania społecznego.

Gminny Program Wspierania Rodziny stanowi zbiór interdyscyplinarnych działań, zadań i form pracy środowiskowej będący wielostronnym modelem zaspokajania potrzeb dziecka i rodziny, przeciwdziałając powstaniu problemów lub rozwiązując je we wczesnym okresie ich powstania.

⁵ Rodzina dysfunkcyjna, remedium, maj 2002, s.19

II. Podstawy prawne opracowania Programu

Podstawą Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Czarny Dunajec na lata 2021-2023, zwanego dalej Programem, jest Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) (uchylona)
 - b) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - c) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.
- 8) (uchylony)

III. Podstawa prawna działań zawartych w Programie

Opracowanie programu oraz jego wdrożenie będzie realizowane w oparciu o następujące przepisy prawne:

- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmu,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich,
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 roku o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat,
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych,
- Ustawa z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- Ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

IV. Diagnoza problemów społecznych

Gmina Czarny Dunajec pod względem powierzchni jest największą gminą wiejską w powiecie nowotarskim i obejmuje 15 sołectw: Ciche, Czarny Dunajec, Chochołów, Dział, Koniówka, Czerwienne, Piekelnik, Pieniążkowce, Podczerwone, Odrowąż, Ratułów, Stare Bystre, Załuczne, Wróblówka, Podszkle. Powierzchnia to ok. 217,04 km².

Gminę zamieszkuje 22 626 mieszkańców, z czego 51,0% stanowią kobiety, a 49,0% mężczyźni. W latach 2002-2019 liczba mieszkańców wzrosła o 8,7%. Średni wiek mieszkańców wynosi 39,2 lat i jest nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Najmniej zaludnioną wsią w gminie jest Koniówka, a

najwięcej mieszkańców zamieszkuje w Czarnym Dunajcu. Przeciętna gęstość zaludnienia gminy wynosi 103 osoby na 1 km²⁶.

W gminie Czarny Dunajec na 1000 mieszkańców pracuje 78osób. 62,7% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 37,3% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Czarny Dunajec wynosiło w 2019 roku 4,6% (4,7% wśród kobiet i 4,6% wśród mężczyzn). W 2018 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Czarny Dunajec wynosiło 3 714,71 PLN, co odpowiada 76.80% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Czarny Dunajec 988 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 317 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -671. 44,3% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Czarny Dunajec pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 17,3% w przemyśle i budownictwie, a 14,1% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,1% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości)⁷.

W 2019 roku w gminie Czarny Dunajec stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 262 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 11,60 przestępstw. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Czarny Dunajec najczęściej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 7,33 (wykrywalność 66%) oraz przeciwko mieniu - 5,07 (wykrywalność 52%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 1,84 (99%), o charakterze gospodarczym - 1,95 (62%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,31 (80%).⁸

⁶ Gmina Czarny Dunajec w liczbach, [w:] Polska w liczbach [online], polskawliczbach.pl [dostęp 2016-03-15] (pol.), liczba ludności w oparciu o dane GUS.

⁷ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czarny_Dunajec#rynek-prac

⁸ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Czarny_Dunajec#poziom-przestepczosci

Informacji na temat sytuacji rodzin z Gminy Czarny Dunajec dostarczają dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu. W 2020r. pomocą społeczną zostało objęte 225 rodzin (w tym rodziny z dziećmi do 18 roku życia)

Struktura rodzin objętych pomocą oraz pracą socjalną w GOPS Czarny Dunajec:

Rodziny o liczbie osób	Liczba
1	101
2	46
3	29
4	25
5	20
6 i więcej	26

źródło: opracowanie własne

Świadczenia z pomocy społecznej udzielane są ze względu na trudne sytuacje życiowe osób i rodzin powstałe z przyczyn wymienionych w ustawie o pomocy społecznej, których te osoby przy wykorzystaniu własnych możliwości, uprawnień i zasobów nie są w stanie samodzielnie przezwyciężyć.

Analizując poniższe dane dotyczące korzystania z pomocy społecznej, można zauważyć, że najczęstszą przesłanką korzystania rodzin z pomocy społecznej w 2020r. było ubóstwo. Kolejnymi przeważającymi powodami były długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa.

Przesłanki	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2020 r.
Ubóstwo	83
Sieroctwo	1
Bezdomność	1
Bezrobocie	38
Niepełnosprawność	48
Długotrwała lub ciężka choroba	109
Przemoc w rodzinie	0
Potrzeba ochrony ofiar i handlu ludźmi	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	93
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	9
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	2
Alkoholizm lub narkomania	4
Zdarzenia losowe lub sytuacja kryzysowa	8
Klęska ekologiczna lub żywiołowa	0

źródło: opracowanie własne

Poniższa tabela przedstawia liczbę współpracujących z asystentem rodziny na przełomie lat 2018-2020r. Dane te zostały uzyskane na podstawie corocznych sprawozdań Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny jest porównywalna. Nie ma znaczących wzrostów. Jednak w dalszym ciągu pomoc ze strony asystenta jest bardzo ważna gdyż te rodziny, wymagają wsparcia w znacznie szerszym wymiarze aniżeli pomoc oferowana w ramach pracy socjalnej.

Asystent rodziny współpracuje z rodziną wymagającą wsparcia w zakresie kształtowania i rozwijania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Pomoc ta uwzględnia zarówno potrzeby rodzin jak i gotowość do realnego współdziałania. Indywidualna pomoc służy przede wszystkim rozwiązywaniu konkretnych problemów z jakimi boryka się osoba wspierana, wzbudzaniu w niej wiary w swoje możliwości oraz motywowaniu do podejmowania działań do tej pory uznawanych przez nią za niemożliwe. Zadaniem asystenta jest przede wszystkim wskazanie rodzinom i osobom możliwości podejmowania sprawczych działań, zwiększenie poczucia wpływu na swoje życie oraz podwyższenie samooceny. Praca asystenta rodziny ukierunkowana jest na udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego; udzielanie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych oraz wychowawczych.

Działania asystentów zmierzają do osiągnięcia przez rodzinę pełnej samodzielności oraz zaradności życiowej. W sytuacji, gdy dziecko umieszczone zostaje w pieczy zastępczej, mając na uwadze jego więzi emocjonalne z rodziną i środowiskiem, motywuje się rodziców do generalnej zmiany w postępowaniu i zachowaniu oraz utworzenia warunków do prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej dających szansę na jego powrót do domu.

Efektywność pracy asystenta rodziny nie jest wyznaczana przez ilość rozwiązanych problemów rodziny. Skuteczność podjętych działań widoczna jest u klientów i ich zmianach w osobowości i postępowaniu. Podniesienie poziomu funkcji życia rodzinnego, samodzielne rozwiązywanie i radzenie sobie z problemami oraz odnalezienie własnego miejsca w świecie daje satysfakcje asystentury.

Do głównych efektów pracy asystenta z rodzinami można zaliczyć m.in.

1. Podniesienie poziomu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
2. Zdobywanie umiejętności rozwiązywania bieżących problemów i załatwienia spraw urzędowych.
3. Podjęcie terapii uzależnień przez osoby uwikłane w problem nadużywania alkoholu i substancji psychoaktywnych.
4. Samodzielne, racjonalne podejmowanie decyzji odnośnie wychowania dzieci i prowadzenia gospodarstwa domowego.
5. Podjęcie zatrudnienia.
6. Podniesienie kompetencji zawodowych.
7. Powrót dzieci do rodziny naturalnej lub odzyskanie władzy rodzicielskiej.

Rok	Liczba rodzin, które korzystały z pracy Asystenta rodziny
2018	15
2019	10
2020	15

źródło: opracowanie własne

V. Adresaci Programu:

Gminny Program Wspierania Rodziny dla Gminy Czarny Dunajec na lata 2021-2023 skierowany jest dla rodzin zamieszkałych na terenie Gminy Czarny Dunajec, które z różnych przyczyn przeżywających trudności mają problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, przeżywają kryzysy, zagrożone są rozpadem, demoralizacją oraz są uwikłane w problem przemocy i/lub uzależnienia. Odbiorcami Programu są również dzieci zagrożone umieszczeniem w pieczy zastępczej oraz rodziny, w których władza rodzicielska została odebrana lub ograniczona poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

VI. Cel Programu:

Celem głównym jest budowanie skutecznego systemu wsparcia dla dzieci i rodzin w Gminie Czarny Dunajec przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez przywracanie ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe programu:

a) diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez: wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności, pracę socjalną polegającą na rozpoznawaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym, konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcyjność rodziny.

b) zabezpieczanie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez: zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej, objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych,

monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin dysfunkcyjnych poprzez kontakt i współpracę z placówkami służby zdrowia na terenie Gminy Czarny Dunajec zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

c) zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących poprzez: systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli instytucji kontaktujących się z rodziną, w tym z placówkami służby zdrowia, zapewnienie opieki asystenta rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji–opiekuńczo-wychowawczych działania aktywizujące zawodowo i społecznie na rzecz rodzin w których opiekunowie pozostają bez pracy, monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami zarówno dzieci, jak i rodziców, motywowanie do podjęcia terapii i monitorowanie terapii, motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji (osoby uzależnione, sprawcy przemocy w rodzinie), współpraca z Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, z Policją i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Czarny Dunajec współpracę z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, PCPR, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym,

d) dążenie do reintegracji rodzin poprzez: pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie asystenta rodziny.

Cele będą realizowane poprzez działania, mające przywrócić rodzinie prawidłowe funkcjonowanie w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz pełnienia ról społecznych. Praca z rodziną będzie połączona z jej własną aktywnością. Istotną kwestią jest wsparcie rodziny na etapie pojawienia się problemów oraz eliminowania sytuacji kiedy dziecko musi opuścić rodzinę naturalną. W przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej stworzenie możliwości powrotu do rodziny naturalnej.

VII. Zasoby instytucjonalne i społeczne Gminy Czarny Dunajec w zakresie opieki nad dzieckiem i rodziną

Realizatorem Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Czarny Dunajec jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu oraz podmioty, które w ramach swoich kompetencji posiadają obowiązek wspierania rodziny przeżywających trudności, w szczególności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz osoby specjalizujące się bądź mające kontakt z dzieckiem i rodziną. Celem współpracy jest w szczególności diagnoza sytuacji rodziny, uzgodnienie kierunków działań i sposobów ich realizacji oraz pozyskania dla rodziny wsparcia z zasobów środowiska lokalnego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu	Praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, specjalistyczne poradnictwo, aktywizacja społeczno-zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej, terapie i mediacje, usługi opiekuńcze.
Urząd Gminy Czarny Dunajec	Przyznawanie i wypłacanie stypendiów, dowozy dzieci niepełnosprawnych, organizowanie kolonii i wypoczynków.
Gminny Zespół Oświaty, placówki oświatowo - wychowawcze	Działalność edukacyjno - wychowawcza, organizowanie wypoczynku, wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci.
Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wsparcie psychologiczne, przeciwdziałanie problemom dotyczącym nadużywania alkoholu.
Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Wsparcie i pomoc rodzinom w przezwyciężaniu problemu przemocy.

Centrum Kultury i Promocji	Współpraca ze szkołami, samorządami lokalnymi i organizacjami społecznymi w zakresie upowszechniania kultury i współorganizacji imprez rozrywkowo-rekreacyjnych.
Parafie z Terenu Gminy Czarny Dunajec	Działalność charytatywna, organizowanie paczek świątecznych dla rodzin.
Gminna Biblioteka Publiczna	Rozwój rodziny poprzez popularyzację idei czytania dzieciom, integracja dziecka z rodziną przez prowadzenie działań edukacyjnych, zajęcia i spotkania, organizowanie imprez czytelniczych dla dzieci i rodziców.

źródło: opracowanie własne

Realizatorzy Programu współpracują również z jednostkami i organizacjami tj.:

- Komisariat Policji,
- Sąd Rejonowy,
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- Powiatowy Urząd Pracy,
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna,
- Organizacje Pozarządowe,
- Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży Allmedica,
- Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego dla dorosłych,
- Okręgowy Ośrodek Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem,
- szkoły, przedszkola, placówki oświatowe z terenu Gminy Czarny Dunajec,
- placówki opieki zdrowotnej.

VIII. Działania programu

I. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb dziecka i rodziny:

- 1) Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom:
 - pomoc w formie dożywiania dla dzieci i młodzieży w szkołach
 - udzielanie pomocy w formie zasiłków
 - pomoc w formie stypendiów, wyprawek szkolnych.
- 2) Współorganizowanie wypoczynku dzieci i młodzieży z ubogich rodzin w formie wycieczek, kolonii.
- 3) Dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkół.
- 4) Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo- wychowawczej, interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.
- 5) Organizowanie czasu wolnego dzieciom w formie zajęć rekreacyjnych, sportowych, kulturalnych.
- 6) Pomoc w dostępie dzieci z rodzin wielu problemowych do Przedszkola.
- 7) Aktywizacja zawodowa rodzin z problemem bezrobocia.
- 8) Monitorowanie sytuacji dzieci w rodzinach dysfunkcyjnych.

II. Wspieranie rodzin dysfunkcyjnych:

- 1) Motywowanie do podjęcia terapii uzależnień, monitoring.
- 2) Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka:
 - pomoc rodzin wspierających
 - wsparcie przez asystenta rodziny
 - pomoc placówek wsparcia dziennego
 - praca socjalna z rodziną (w tym kontrakt socjalny)
- 3) Organizowanie specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i prawnego
- 4) Działania korekcyjno-edukacyjne skierowane do potencjalnych sprawców przemocy w rodzinie.
- 5) Prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów w rodzinie.

6) Wsparcie plenerowych imprez rekreacyjno- edukacyjnych, zwiększenie aktywności rodzin w działania realizowane w środowisku lokalnym.

7) Integracja rodzin ze środowiskiem lokalnym.

III. Doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny:

1) Ścisła współpraca z jednostkami pomocowymi realizującymi działania z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

2) Ścisła współpraca z kościołami, związkami wyznaniowymi, organizacjami pozarządowymi i innymi organizacjami zaangażowanymi w pomoc dziecku i rodzinie.

3) Ścisła współpraca z rodzinami zastępczymi i rodzinami wspierającymi.

4) Współpraca z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności w zakresie wspierania rodzin biologicznych w staraniach o powrót dziecka do domu rodzinnego.

IV. Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji osób zajmujących się problemem na terenie Gminy Czarny Dunajec:

1) Uczestnictwo w szkoleniach w zakresie wspierania rodziny, organizowanie, współfinansowanie szkoleń dla osób zajmujących się realizacją zadań wynikających z ustawy.

2) Podnoszenie wiedzy i kwalifikacji osób zajmujących się wspieraniem rodziny, w szczególności poprzez organizowanie spotkań z udziałem profesjonalistów w tej dziedzinie.

3) Organizowanie na terenie placówek oświatowo - wychowawczych działań profilaktycznych.

IX. Źródła finansowania:

Źródłem finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny dla Gminy Czarny Dunajec są:

1. Środki własne gminy zaplanowane na dany rok budżetowy w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu na realizację Programu.

2. Dotacje z budżetu państwa.

3. Środki pozabudżetowe uzyskane z innych źródeł.

X. Monitoring i ewaluacja:

Monitoring polega na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań w ramach programu od podmiotów zaangażowanych w jego realizację przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu w celu oceniania czy Program osiąga założone cele. Program podlega rocznej ewaluacji opracowanej w formie sprawozdań przekładanych w terminach określonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz przepisach wykonawczych. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność, podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Podstawowym wskaźnikiem służącym do ewaluacji Programu będą plany pracy z rodziną i zrealizowane efekty tej pracy.

Asystent rodziny co pół roku przekłada Dyrektorowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czarnym Dunajcu sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wsparcia Rodziny.